

T.C.  
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007.00/1490  
KONU :Yazılı Soru Önergesi

26...11...2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI  
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 13.10.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/10022-16243/35288 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza iletilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR'a ait 7/10022 esas nolu yazılı soru önergesi hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

  
Selma Aliye KAVAF  
Devlet Bakanı

**Dağıtım:**

**Gereği :**

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği  
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)  
Ek: 1 Yazı (2 Nüsha)

**Bilgi :**

- Başbakanlık  
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)  
Ek: 1 Yazı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN NEVİN GAYE ERBATUR'UN  
7/10022 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Devlet Bakanı Selma Aliye Kavaf geçtiğimiz günlerde basına yaptığı bir açıklama esnasında "Televizyonlarda yayımlanan bazı Türk dizilerinde Türk aile yapısıyla bağdaşmayan görüntüler yayımlanıyor. Bununla ilgili bir çalışmanız var mı?" sorusu üzerine, toplumu bir arada tutan en büyük değerlerin aile kurumu olduğunu her zaman övünerek söylediklerini kaydetti. Aile kurumunun da olumsuz bir takım gelişmelerden korunması gerektiğine inandıklarını ifade eden Kavaf, şunları söyledi: "Aileyi bir arada tutan değerlerden erozyona uğrayanlar varsa yeniden canlandırılması, var olanların da güçlendirilmesi ve pekiştirilmesi, güçlü aile yapısının inşa edilmesi, sürdürülebilirliğinin sağlanması gerektiğine inanıyoruz. Bununla ilgili çalışmalarımızı ilerleyen günlerde kamuoyuyla paylaşacağız. Dolayısıyla güçlü aile yapısına zarar verecek görüntüler, yayanlar, söylemler, eylemler, o yapıyı zedeleyecek, kamu vicdanında, toplumun vicdanında sıkıntı yaratacak olan birtakım şeylerin de değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu, bütün dünyada böyle. O görüntülerin, eylemlerin ve söylemlerin olduğu her neyse işte yayınların bir şifresi vardır. Onu seyretmek isteyenler o şifreyi satın alırlar ve seyrederler. Ama kontrolsüz, filtresiz bir şekilde bu yayınlar dünyanın hiçbir yerinde yok. Bizde de öyle olması gerektiğine inanıyorum." demiş, aynı gazetecinin "Kitaplardan uyarlandığı iddia edilen diziler var. Ama okuduğunuzda kitaplarla çok fazla alakası olmadığını görebiliyorsunuz. Bunlarla alakalı (Bu görüntüler kaldırılсын, istemiyoruz) yönünde tepkiler aldınız mı?" sorusuna ise "Tabii ki bu tip mailler geliyor bize de. Kamuoyunda kamu vicdanını rahatsız eden, bu görüntülerden rahatsız olan insanlar bu rahatsızlıklarını ifade etmek üzere bize bir şekilde ulaşıyorlar. Siz de söylediniz. Bunlar uyarlanan filmler. Bu uyarılama olumlu mesajlar verme şeklinde de yapılabilir, negatif de yapılabilir" yanıtını vermiştir. Açıktır ki bahse konu olan diziler Aşk-ı Memnu, Hanımın Çiftliği, Yaprak Dökümü gibi edebiyatımızda önemli yerleri olan unutulmaz eserlerin uyarlamalarıdır. Aynı eserlerin yıllar önce TRT ekranlarında da benzer şekilde uyarlamalarının yapıldığını da göz önüne aldığımız vakit, Devlet Bakanı'nın verdiği tepki toplumun muhafazakarlaştırılmaya çalışılmasının da bir göstergesidir.

Tüm bunların ötesinde bahse konu olan yayınlar, toplum genelinde düşük olan kitap okuma alışkanlığını olumlu yönde etkilemekte ve çeşitli yaş gruplarından birçok kişi ilgili yazarlar eserlerini merak edip okumaya başlamaktadır. Yayınevlerinin satış listeleri de bu bilgiyi doğrular niteliktedir.

Bahse konu olan eserlerin yazarlarının Türk edebiyatında ölümsüzlük kazandığını da düşünürsek, var olduğu iddia edilen sorunun çözümü yasaklamak ya da şifrelemekten ziyade medyanın işveren ve çalışanları ile ortak bir bilinçlendirme eğitiminden geçilmesidir. Bu eğitim yalnızca ailenin önemi ile sınırlı kalmayıp, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına karşı şiddet, çocuk istismarı gibi toplumda var olan sorunları ve çözüm yollarını da içermeli ve büyük yığınlarla ulaşma gücü olan kitle iletişim araçlarının sansüre uğramadan bilinçli yayıncılığı gerçekleştirmesi sağlanmalıdır.

Son olarak Devlet Bakanı'nın önerdiği yayınlara şifre getirme uygulaması, bu şifreleri satın alınacak bir noktaya taşıma gayretini de ortaya vermiştir. Ancak sinema, tiyatro gibi iletişim araçlarının ücretsiz sunumu için çalışılması gerekirken televizyon yayınları dahi ücretli hale getirmek, bu hizmetlere ancak parası olanın erişebilmesi gibi bir tehlikeyi de beraberinde getirecektir. Bu çerçevede;

#### **SORULAR:**

- 1) Bahse konu olan edebi eser uygulamalarının yıllar önce TRT ekranlarında da aynı şekilde yayınlandığını göz önüne aldığımızda, Devlet Bakanı'nın verdiği tepki toplumu muhafazakarlaştırma çabası olarak kabul edilebilir mi?
- 2) Edebi eserlerin televizyon uyarlamalarının kitap okuma alışkanlığına olumlu katkı sağladığı bilinen bir gerçek iken, bu tür uygulamaları şifreli yayınlama isteğinin gerekçesi nedir?
- 3) Programlara konacak olan şifrenin satın alınabilecek bir hizmet olması, ulusal kanalların da artık paralı olacağı anlamına gelmektedir. Bakan böyle bir açıklama yaparken, vatandaşın gelir durumu ile bu şifreleri nasıl karşılayabileceğini de düşünmüş müdür?
- 4) Televizyon kanallarında yer alan kimi programlarda, özellikle de yarışma/şov programlarında kadını ikincilleştiren, çocukları eğlence aracı haline getiren, gençlerimize bilimle uğraşmak yerine kısa zamanda güzelliklerini kullanıp zengin olabilecekleri fikrini aşıl原因an programlar varken, Devlet Bakanı neden bu yayınların yanlışlığına dikkat çekip, bu konuyla ilgili bir girişimde bulunmamıştır?

#### **CEVAPLAR :**

Ülkemizin de taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi, Anayasamız, yasalar ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu açıkça, "çocuk ihmali ve istismarı konusunda ivedi tedbirlerin alınmasını, çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen faktörlerden korunmasını öngörmektedir. Ayrıca, 2005 yılında yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda, bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan ihmal veya istismar edilen çocuklar, korunma ihtiyacı olan çocuk olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede ilgili yasalar kapsamında gerek yazılı gerekse görsel medyada çıkan haberler ve TV programlarıyla ilgili her türlü tespit değerlendirilmekte, ihmal/istismar içeren vakalar ihbar olarak kabul edilmekte ve gerekli müdahalelerde bulunmaktadır.

Bu çerçevede, özellikle çocuklar ve aileler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşünülen dizi film, reklam, şov programı ile birlikte Türk Aile yapısına uygun olmayan yarışma programları, gündüz kuşağı kadın programları, büyü, sihir içeren, ağılık sistemi, mafya örgütlenmesini konu alan filmlere ilişkin SHÇEK Genel Müdürlüğü olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna (RTÜK) yazı gönderilmiştir. Söz konusu yazıda 3984 sayılı "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun"un Yayın ilkelerine atıfta bulunulmuş, yayınlanan programlara ilişkin eleştirel bir bakış açısının yanı sıra yapıcı önerilerde dile getirilmiştir. Mevcut uygulamada televizyon programlarının yayınlanıp olumsuz etkilerini bıraktıktan sonra şikayet üzerine cezai yaptırımlar getirildiği konusuna dikkat çekilerek yapılacak yasal düzenlemelerle televizyon kanallarında yayımlanacak programların olumsuz mesajlar verip vermeyeceğinin önceden Psikolog, Sosyolog ve

Sosyal Çalışmacı vb. meslek elemanlarının süzgecinden geçirilmesi amacıyla söz konusu meslek elemanlarının yayın kuruluşlarında istihdam edilmesi, aile eğitimlerine yönelik olumlu mesajlar içeren programlara ağırlık verilmesi, olumsuz örnek teşkil eden programların daha titizlikle değerlendirilmesi yönünde talepte bulunulmuştur.

Ayrıca MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünün koordinesinde Avrupa Birliğinin Mali katkısı ve UNICEF'in teknik desteği ile yürütülen "Önce Çocuklar – Çocuk Koruma Mekanizmalarının İl Düzeyinde Modellenmesi Projesi" kapsamında gerçekleştirilen 12 pilot ilde sürdürülen bilgilendirme toplantılarına illerde Başta Valilikler olmak üzere kurumların üst düzey temsilcileri, Yerel yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları; Merkezi düzeyde ise 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan kurumların temsilcileri; Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile birlikte Kurumumuzdan katılım sağlanmış söz konusu toplantılarda ailenin güçlendirilmesinde medyanın rolü ve yayınlanan programların kurumumuzun sunduğu hizmetlere etkisi konusuna değinilerek çocuğa hizmet veren tüm kurumlar duyarlı olmaya davet edilmiştir.

Saygılarımla.

  
Selma Aliye KAVAF  
Devlet Bakanı